

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

ARZU – TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 1915/03)

KARAR

STRAZBURG

15 Eylül 2009

İşbu karar AİHS'nin 44/2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

USUL

Davanın nedeni, T.C. vatandaşı Fırat Arzu'nun (başvuran) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne, 17 Eylül 2002 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına Dair Sözleşme'nin ("AİHS") 34. maddesi uyarınca, Türkiye aleyhine yaptığı 1915/03 sayılı başvuru.

Başvuran, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ("AİHM") önünde Diyarbakır Barosu avukatlarından M. S. Tanrıkulu tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran, 1970 doğumlu olup AİHM'ye başvuru yapıldığı sırada Mardin cezaevinde tutuklu bulunmaktaydı.

31 Ekim 1993'te, yasadışı silahlı örgüt PKK'ya karşı yürütülen bir operasyon sırasında, başvuran, diğer altı şüpheliyle birlikte yakalanarak Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'nde gözaltına alınmıştır.

Başvuran, aynı gün, Çınar Sağlık Merkezi'nde doktor muayenesinden geçmiştir. Başvuranın vücudunda herhangi bir kötü muamele izine rastlanmamıştır.

Başvuran, başvuru formunda, daha fazla ayrıntıya girmeden, tutuklu bulunduğu sırada tehdit ve baskıları da kapsayacak şekilde işkence ve kötü muameleye maruz kaldığını iddia etmiştir.

Başvuran, 31 Ekim, 17 ve 18 Kasım 1993 tarihlerinde, muhtelif olayların tatbikatına katılmıştır.

Başvuran ile birlikte yakalanan şüphelilerden biri, tutuklu bulunduğu sırada sağlık durumunun kötüye gitmesi sonucu yaşamını yitirmiştir¹. Başvuran, bu kişiye de gözaltında bulunduğu sırada işkence yapıldığını iddia etmiştir.

Bu arada, 12 Kasım 1993'te, başvuran kendini iyi hissetmediği için doktor muayenesinden geçmiştir. Yazılan nottan doktorun idrar yolu enfeksiyonundan şüphelendiği anlaşılmaktadır. Laboratuvar sonuçlarında başvuranın idrarında 3 veya 4 adet alyuvara rastlandığı kaydedilmiştir. 13 Kasım 1993'te, başvuran doktor tarafından reçete edilen ilaçların ücretini ödemiştir.

20 ve 25 Kasım 1993'te iki polis memuru tarafından sorgulanan başvuran, kendisi ve diğer bazı sanıklarla ilgili bazı suçlayıcı ifadelerde bulunmuştur.

26 Kasım 1993'te, başvuran ile diğer on sanık Diyarbakır Devlet Hastanesi'nde doktor muayenesinden geçmiştir. Başvuranın vücudunda herhangi bir kötü muamele izine rastlanmamıştır.

¹ Söz konusu olay, AİHM'nin *Nurcan Canpolat / Türkiye* davasında vermiş olduğu kabuledilemezlik kararında belgelenmiştir.

26 Kasım 1993'te Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı huzuruna çıkartılan başvuran, ifadesinin işkence altında alındığını iddia ederek polise verdiği ifadeleri geri çekmiştir. Başvuran, olay tatbikatı sonucu bulunan iki adet silahın kendisine ait olduğunu kabul etmiş, ancak silahlardan birinin kendisi satın almadan önce, balistik raporda belirtildiği gibi, H.B. ve M.S.G. adlı şahısların öldürülmesinde kullanılıp kullanılmadığına dair herhangi bir fikri olmadığını ifade etmiştir. Başvuran, ayrıca, polisin şüphelileri olay yerine götürerek ne demeleri gerektiğini söylediğini iddia ederek, olay tatbikatına ilişkin tam kayıtların kalan kısmını da reddetmiştir.

Başvuran, 26 Kasım 1993'te, Devlet Güvenlik Mahkemesi hakimi huzuruna çıkarılmış ve Cumhuriyet Savcısı'na vermiş olduğu ifadeleri yinelemiştir. Başvuran, özellikle, polise verdiği ifadeler ile tatbikat kayıtlarının içeriğini, baskı ve tehdit altında imzaladığı gerekçesiyle reddetmiştir. Mahkeme, başvuranın tutukluluk halinin devamına karar vermiştir.

30 Kasım 1993'te, başvuran, tutukluluk halinin devamına itiraz etmiştir. Başvuran, dilekçesinde, suçsuz olduğunu iddia etmiş ve gözaltında bulunduğu sırada sürekli ve ciddi bir şekilde kötü muameleye maruz kaldığını belirtmiştir. Başvuranın serbest bırakılma talebi, 7 Aralık 1993 tarihinde Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından "itham edildiği suçun niteliği ve kanıtların durumu" gerekçe gösterilerek reddedilmiştir.

23 Aralık 1993'te, Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı, Ceza Kanunu'nun 125. maddesi uyarınca, başvurunu ulusal topraklardan bir kısmını devlet idaresinden ayırmak amacıyla fiil işlemek suçuyla itham eden bir iddianame hazırlamıştır. Başvuran, PKK adına, 28 Haziran 1993'te S.T., 5 Ağustos 1993'te N.Y. adlı şahısları öldürmek, 5 Ağustos 1993'te C.Y. adlı şahsı kaçırmak ve 31 Ağustos 1993 ile 22 Ekim 1993 tarihlerinde mayın döşemek ve polis memurlarına ateş etmek suçlarıyla itham edilmiştir. Cumhuriyet Savcısı, ayrıca, balistik raporlara göre, başvurana ait otomatik bir silahın H.B. ve M.S.G. adlı şahısların öldürülmesinde kullanıldığını kaydetmiştir.

28 Aralık 1993'te, başvuranla birlikte on bir sanık hakkında Devlet Güvenlik Mahkemesi önünde cezai kovuşturma başlatılmıştır.

Yargılama sırasında, Devlet Güvenlik Mahkemesi, her duruşmanın sonunda, hem resen hem de başvuranın yasal temsilcisinin talebi üzerine başvuranın tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmasını göz önünde bulundurmıştır. Mahkeme, her duruşmada, suçun niteliği ile kanıtların durumunu dikkate alarak, başvuranın tutukluluk süresinin uzatılmasına karar vermiştir.

23 Mart 1999'da, Devlet Güvenlik Mahkemesi, başvurunu itham edildiği suçlardan mahkum ederek müebbet hapis cezasına çarptırmıştır.

Yargıtay, 17 Şubat 2000 tarihinde bir duruşma yaparak Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin başvuran ile diğer dört sanık hakkında vermiş olduğu kararı bozmuştur.

3 Nisan 2000'de, dava ilk derece mahkemesine iade edilmiştir.

22 Ekim 2002'de, Devlet Güvenlik Mahkemesi, başvurunu itham edildiği suçlardan mahkum etmiş ve müebbet hapis cezasına çarptırmıştır. İlk derece mahkemesi, başvuranın polise verdiği ifadeler ile olay tatbikatlarının tam kayıtlarını da kapsayacak şekilde dava

dosyasındaki delillere dayanarak, başvuranın iki kişiyi öldürme, bir kişiyi kaçırma, mayın döşeme ve bir polis aracına ateş açma suçlarına karıştığı sonucuna varmıştır.

18 Haziran 2003'te, başvuran temyize gitmiştir. Başvuran, dilekçesinde, AİHS'de yer alan bazı hakları hatırlatarak, Yargıtay'dan mahkumiyet kararını bozmasını talep etmiştir. Başvuran, özellikle, gözaltında bulunduğu 27 gün boyunca işkence ve kötü muameleye maruz bırakıldığını ve bunun sonucunda hastaneye götürülerek tedavi gördüğünü yinelemiştir. Başvuran, ayrıca, aynı suçla itham edilen sanıklardan birinin işkence sonucu öldüğünü ileri sürmüştür. Başvuran, ilk derece mahkemesinin bu şartlar altında alınan ifadelere dayanarak kendisini mahkum etmesinin hukuka aykırı olduğunu ifade etmiştir.

Yargıtay, 30 Eylül 2003 tarihinde bir duruşma yaparak başvuran hakkında verilen kararı onamıştır.

HUKUK

I. AİHS'NİN 3. VE 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, AİHS'nin 3. maddesi uyarınca, gözaltında bulunduğu sırada işkence ve kötü muameleye maruz kaldığı konusunda şikayetçi olmuştur. Başvuran, ayrıca, AİHS'nin 13. maddesi uyarınca, yerel makamların iddialarına ilişkin etkili bir soruşturma yapmadıklarını iddia etmiştir.

AİHM, sözkonusu şikayetlerin AİHS'nin 3. maddesi kapsamında incelenmesi gerektiği kanaatindedir.

Hükümet, AİHM'den, AİHS'nin 35/1 maddesi uyarınca iç hukuk yollarının tüketilmediği veya altı ay kuralına uyulmadığı gerekçesiyle başvurunun kabuledilemez olduğu yönünde karar verilmesini talep etmiştir. Hükümet, esasa ilişkin olarak, başvuranın kötü muamele iddialarının asılsız olduğunu ileri sürmüştür.

Başvuran iddialarını sürdürmüştür. Başvuran, özellikle, dövüldüğünü, aç ve susuz bırakıldığını, işkence ve ölümle tehdit edildiğini, küfre maruz kaldığını ve kendisine ait olmayan ifadeleri imzalamaya zorlandığını ileri sürmüştür. Başvuran, gözaltı sürecinin sonunda düzenlenen sağlık raporunun doğruluğuna itiraz etmiş ve kötü muamele sonucu hastaneye kaldırılarak tedavi gördüğünü ifade etmiştir. Başvuran, bu bağlamda, gözaltında bulunduğu sırada tutuklulardan birinin işkence sonucu öldüğünü belirtmiştir. Başvuran, ayrıca, yerel makamlar önünde birçok kez kötü muameleye maruz kaldığı konusunda şikayetçi olmasına rağmen, şikayetlerine ilişkin herhangi bir soruşturma başlatılmadığını ve bu durumun Devlet yetkililerinin bu tip eylemlere ilişkin tutumunu ortaya koyduğunu iddia etmiştir.

AİHM, başvuranın şikayetinin aşağıdaki nedenlerden dolayı her halükarda kabuledilemez olduğu gerekçesiyle, AİHS'nin 35/1 maddesi uyarınca başvuranın iç hukuk yollarını tüketip tüketmediği veya altı ay kuralına uyup uymadığının belirlenmesine gerek olmadığı kanaatindedir.

AİHM, kötü muamele iddialarının uygun kanıtlarla desteklenmesi gerektiğini hatırlatmaktadır (*Tanrikulu ve Diğerleri / Türkiye*, no. 45907/99). AİHM, bu tür kanıtları

değerlendirirken “makul şüphenin ötesinde” standardını uygulamaktadır. Ancak, AİHM, böyle bir kanıtın yeterince güçlü, açık ve tutarlı çıkarımların veya çürütülemeyen benzer karinelerin varlığı ile de ortaya konabileceğini eklemektedir. (*Labita / İtalya*, no. 26772/95 ve *Süleyman Erkan / Türkiye*, no. 26803/02).

AİHM, sözkonusu davada, başvuranın 26 gün süreyle gözaltında tutulduğunu gözlemlemektedir. AİHM, ayrıca, başvuranın tutuklu bulunduğu sırada aynı gerekçeyle gözaltına alınan tutuklulardan birinin ölmesine ilişkin iddiasını da gözönünde bulundurmaktadır. Ancak, AİHM, başvuranın AİHM’ye yaptığı başvuruda iddia konusu kötü muameleye ilişkin ayrıntılara belirgin bir biçimde değinmediğini gözlemlemektedir. Bu ayrıntılar, yalnızca başvuranın 16 Mayıs 2008 tarihli görüşlerinde yer almış ve daha fazla ayrıntıya girilmeden, yalnızca iddia konusu kötü muamelenin yapılaş şekline atıfta bulunulmuştur.

Benzer şekilde, AİHM, avukat yardımı alan başvuranın, cezai yargılama sırasında, yalnızca genel anlamda işkence ve kötü muameleye maruz kaldığını iddia ettiğini gözlemlemektedir. Başvuran, maruz kaldığını iddia ettiği kötü muamele şekline ilişkin herhangi bir ayrıntıya değinmemiş ve suçlu olduğunu iddia ettiği kişilere ait fiziksel veya diğer tanımlayıcı ayrıntıları makamlara bildirmemiştir. AİHM, inandırıcı ayrıntılara yer vermeden yapılan bir kötü muamele iddiasının, pozitif yükümlülük getiren savunulabilir bir iddia oluşturmak için yetersiz olduğu kanaatindedir. Bu nedenle, başvuran ile avukatının ilgili makamlara soruşturma başlatmaları için güvenilir bir başlangıç noktası sağlamamaları nedeniyle, başvuranın kötü muamele şikayetlerine ilişkin derinlemesine bir soruşturma yapılmasını talep etme hakkı bulunmamaktaydı (*Yıldırım / Türkiye*, no. 33396/02).

AİHM, ayrıca, başvuranın tutukluluk sürecinin başında ve sonunda düzenlenen sağlık raporlarında, başvuranın iddia ettiği gibi fiziksel olarak kötü muamele gördüğüne dair herhangi bir ibare bulunmadığını gözlemlemektedir. AİHM, sözkonusu raporun ayrıntılara yer vermediğinin ve AİHM’nin kötü muameleye ilişkin davalarda devamlı olarak göz önünde bulundurduğu Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onurkırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT) tarafından belirlenen standartları (*Akkoç / Türkiye*, no. 22947/93) ve İstanbul Protokolü’nde (İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi için Kılavuz) belirtilen ilkeleri yerine getirmediğinin farkındadır. Bununla birlikte, AİHM, dava dosyasında sözkonusu rapordaki tespitlerin doğruluğunu sorgulayan veya başvuranın iddialarını kanıtlayan herhangi bir unsur bulunmadığını kaydeder. Özellikle, başvurayı muayene eden doktorun notu ve daha sonra yapılan laboratuvar analizleri gözönünde bulundurulduğunda, 12 Kasım 1999 tarihinde yapılan muayenenin ardından adı belirtilmemiş bir ilacın reçete edilmesinin başvuranın iddiaları için güçlü bir kanıt oluşturduğu düşünülemez. Ayrıca, başvuranın tutukluluğunun sonunda düzenlenen sağlık raporunun doğruluğuna itiraz etmesine rağmen, dava dosyasında, başvuranın tutuklu bulunduğu sırada veya bu sürecin sonunda bir başka doktora muayene olma talebinde bulunduğu ve bu talebin reddedildiği yönünde herhangi bir ibare bulunmamaktadır. Sonuç olarak, AİHM, başvuranın işkence veya kötü muamele gördüğü iddialarıyla uyumlu olarak, fiziksel zarar veya ruhsal travmaya maruz kaldığına dair herhangi bir tıbbi delil sunmadığını gözlemlemektedir (*Yaşar / Türkiye*, no. 55938/00, *Künkül / Türkiye*, no. 57177/00, *S.T. / Türkiye*, no. 28310/95 ve *a contrario*, *Mehmet Eren / Türkiye*, no. 32347/02).

Başvuranın sözlü hakarete maruz kaldığı iddialarıyla ilgili olarak, başvuran iddia ettiği gibi sözlü hakarete maruz kalmış ve bunun sonucunda endişe veya huzursuzluk hissetmiş olsa

bile, AİHM, bu tür hislerin 3. madde bağlamında küçük düşürücü muamele anlamına gelmediğini yinelemektedir (*Hüsniye Tekin / Türkiye*, no. 50971/99, K.Ö. / *Türkiye*, yukarıda kaydedilen ve *Çevik / Türkiye*, no. 57406/00).

AİHM, yukarıdaki unsurları gözönünde bulundurarak, başvuranın gözaltında kötü muameleye maruz kaldığına dair savunulabilir bir iddianın temelini oluşturmadığı sonucuna varır. AİHM, başvuranın, makamların sözkonusu iddiayı soruşturmayarak AİHS'nin 3. maddesi kapsamındaki usuli yükümlülüklerini yerine getirmediikleri iddiasını iyi bir biçimde savunmadığını belirtir. Bu nedenlerle, AİHS'nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragrafları uyarınca bu şikayetin dayanaktan yoksun olduğunu kaydeden AİHM, şikayetin kabuledilemez olduğuna karar verir.

II. AİHS'NİN 6/2 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, AİHS'nin 6/2 maddesi uyarınca masumiyet karinesine aykırı olarak, dokuz yıldan uzun süre boyunca tutuklu kaldığı ve tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılma taleplerinin ilk derece mahkemesi tarafından ciddiye alınmadığı konusunda şikayetçi olmuştur.

AİHM, sözkonusu şikayetin yalnızca AİHS'nin 5/3 kapsamında incelenmesi gerektiği kanaatindedir.

A. Kabuledilebilirlik

AİHS'nin 35/3 maddesi uyarınca bu şikayetin dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle şikayet kabuledilebilir niteliktedir.

B. Esas

AİHM, başvuranın yargılama öncesi tutukluluğunun iki dönemden oluştuğunu ve bu sürenin toplam sekiz yıl bir ay civarında olduğunu gözlemlemektedir (*Solmaz / Türkiye*, no. 27561/02). İlk derece mahkemesi, bu süre boyunca, her duruşmanın sonunda, hem resen hem de başvuranın talebi üzerine başvuranın devam eden tutukluluğunu gözönünde bulundurmuştur. Ancak, AİHM, dava dosyasındaki bilgilere dayanarak, mahkemenin “suçun niteliği ve kanıtların durumu gözönünde bulundurularak” gibi birbirinin aynı ve kalıplaşmış ifadeler kullandığını kaydeder.

AİHM, sözkonusu başvurudakine benzer sorunlar ortaya koyan davalarda sıklıkla AİHS'nin 5/3 maddesinin ihlalinin tespit etmiştir (*Özden Bilgin / Türkiye*, no. 8610/02, *Tamamboğa ve Gül*, yukarıda kaydedilen, *Hasan Ceylan / Türkiye*, no. 58398/00, *Dereci / Türkiye*, no. 77845/01 ve *Taciroğlu / Türkiye*, no. 25324/02).

Elindeki belgelerin tamamını inceleyen AİHM, sözkonusu davada farklı bir sonuca varması için Hükümet'in ikna edici herhangi bir kanıt veya iddia ortaya koymadığı kanaatindedir. Konuyla ilgili içtihadını ve ilk derece mahkemesinin kalıplaşmış ifadelere dayanan muhakemesini gözönünde bulunduran AİHM, başvuranın sekiz yıl bir aydan fazla süren tutukluluğunun haklı görülemeyeceği sonucuna varır.

Dolayısıyla, AİHS'nin 5/3 maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS’NİN 6/1 ve 6/3 (c) MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, kendisini yargılayan Devlet Güvenlik Mahkemesi’nin hakimler heyetinde askeri bir yargıcın bulunması nedeniyle bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından adil bir şekilde yargılanmadığı konusunda şikayetçi olmuştur. Başvuran, cezai yargılamanın ilk aşamalarında avukat yardımını alamadığını ileri sürmüştür. Başvuran, son olarak, aleyhindeki cezai yargılamanın çok uzun sürdüğü konusunda şikayetçi olmuş ve bu şikayetlerini AİHS’nin 6. maddesinin 1. ve 3. paragraflarına dayandırmıştır.

A. Kabuledilebilirlik

AİHS’nin 35/3 maddesi uyarınca başvurunun bu kısmının dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle şikayet kabuledilebilir niteliktedir.

B. Esas

1. Yargılamanın adilliği

AİHM, *Salduz / Türkiye* davasında, gözaltındayken avukat yardımından mahrum bırakılma şikayetini incelediğini ve AİHS’nin 6/1 maddesi ile birlikte okunduğunda 6/3 (c) maddesinin ihlalini tespit ettiğini hatırlatır. AİHM, sözkonusu davayı incelemiş ve bu davada yukarıda bahsedilen *Salduz* kararında vardığı sonuçtan ayrılmasını gerektirecek herhangi bir özel koşul bulunmadığını tespit etmiştir.

Buna göre, AİHS’nin 6/1 maddesi ile birlikte okunduğunda 6/3 (c) maddesi ihlal edilmiştir.

Ayrıca, dava koşullarını, tarafların ifadelerini ve daha önceki 6/1 ve 6/3 (c) maddelerinin ihlal edildiği yönündeki tespitlerini gözönünde bulunduran AİHM, başvuranın Devlet Güvenlik Mahkemesi’nin bağımsızlığı ve tarafsızlığına yönelik şikayetiyle ilgili olarak bu hüküm altında ayrıca karar vermesine gerek olmadığına karar verir (*Getiren / Türkiye*, no. 10301/03).

2. Yargılama süresinin uzunluğu

AİHM, yargılama süresinin dava koşulları, davanın karmaşıklığı ile başvuran ve ilgili makamların tutumu gibi ölçütlere dayanılarak değerlendirilmesi gerektiğini hatırlatır (*Pélissier ve Sassi / Fransa*, no. 25444/94).

AİHM, sözkonusu davada, gözönünde bulundurulması gereken sürenin başvuranın gözaltına alındığı 13 Ekim 1993 tarihinde başlayıp Yargıtay’ın nihai kararı verdiği 30 Eylül 2003 tarihinde sona erdiğini gözlemlemektedir. Dolayısıyla, yargılama yaklaşık 9 yıl 11 ay sürmüş ve dava iki aşamalı yargı sürecinde iki kez incelenmiştir.

AİHM, sözkonusu başvurudakine benzer sorunlar ortaya koyan davalarda sıklıkla AİHS’nin 6/1 maddesinin ihlalini tespit etmiştir (*Tamamboğa ve Gül / Türkiye*, yukarıda kaydedilen, *Pakkan / Türkiye*, no. 13017/02 ve *Yaşar / Türkiye*, no. 46412/99).

Elindeki belgelerin tamamını inceleyen AİHM, sözkonusu davada farklı bir sonuca varması için Hükümet'in ikna edici herhangi bir kanıt veya iddia ortaya koymadığı kanaatindedir. Konuyla ilgili içtihadını gözönünde bulunduran AİHM, yargılama süresinin çok uzun olduğu ve "makul süre" şartını yerine getirmediği sonucuna varır.

Dolayısıyla, AİHS'nin 6/1 maddesi ihlal edilmiştir.

IV. İHLAL EDİLDİĞİ İDDİA EDİLEN DİĞER AİHS MADDELERİ

Başvuran, ayrıca, AİHS'nin 6. maddesi ile birlikte okunduğunda 13. maddesi uyarınca, bu başlık altındaki şikayetleriyle ilgili olarak kendisine etkili bir iç hukuk yolu sağlanmadığı konusunda şikayetçi olmuştur.

Başvuran, AİHS'nin 14. Maddesi uyarınca, Kürt etnik kökeni nedeniyle ayrımcılığa maruz kaldığını iddia etmiştir. Başvuran, ayrıca, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin incelediği suçlara ilişkin usuli güvencelerin farklılık gösterdiği konusunda şikayetçi olmuştur.

AİHM, başvuranın 6. madde ile birlikte 13. maddeye ilişkin şikayetiyle ilgili olarak, bu şikayetin yukarıda incelenen şikayetle ilişkili olması nedeniyle kabuledilebilir nitelikte olduğu kanaatindedir. Bununla birlikte, başvuranın bu başlık altında yapmış olduğu şikayeti ayrıntılarıyla açıklamaması nedeniyle, AİHM, sözkonusu şikayetin esas yönünden ayrıca incelenmesine gerek olmadığı kanaatindedir (*Tekin ve Baltaş / Türkiye*, no. 42554/98 ve *Kiper / Türkiye*, no. 44785/98).

AİHM, başvuranın AİHS'nin 14. maddesi kapsamındaki şikayetlerini incelemiştir. Ancak, AİHM, dava dosyasında sözkonusu iddiayı destekleyen veya bu hükmün ihlal edildiğini gösteren herhangi bir delile rastlamamıştır. Sonuç olarak, AİHS'nin 35/3 maddesi uyarınca dayanaktan yoksun olan başvurunun bu kısmı, AİHS'nin 35/4 maddesi uyarınca reddedilmelidir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesine göre:

"Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder."

A. Tazminat

Başvuran, manevi tazminat olarak, toplam 135,000 Euro talep etmiştir.

Hükümet, bu miktara itiraz etmiştir.

AİHM, AİHS'nin 5/3, 6/1 ve 6/3 (c) maddelerinin ihlallerinden doğan manevi zararın tek başına tespit edilen ihlallerle telafi edilemeyeceği kanaatindedir. AİHM, hakkaniyete uygun olarak, başvurana manevi tazminat olarak 10,600 Euro ödenmesine karar verir.

AİHM, ayrıca, en uygun telafi yönteminin başvuranın, talep etmesi halinde, AİHS'nin 6/1 maddesinin gereklerine uygun olarak yeniden yargılanması olacağı kanaatindedir (*Salduz*).

B. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuran, yerel mahkemeler önündeki masraflar dahil olmak üzere, avukatlık ücreti için 7,693 Euro talep etmiştir. Başvuran, ayrıca, Avrupa Konseyi tarafından sağlanan adli yardıma ilişkin ödeme yapılmasını talep etmiştir. Başvuran, avukatının hazırladığı zaman çizelgesi ile Diyarbakır Barolar Birliği'nin ücret cetvelini AİHM'ye sunmuştur. Başvuran, ayrıca avukatıyla yapmış olduğu sözlü avukatlık ücreti anlaşmasına atıfta bulunmuştur.

Hükümet, talep edilen miktara itiraz etmiştir.

AİHM'nin içtihadına göre, bir başvuran gerçekliğini ve gerekliliğini kanıtladığı makul miktarlardaki yargı giderlerini elde edebilir. AİHM, sözkonusu davada, elindeki bilgiye ve yukarıdaki ölçütlere dayanarak, yerel mahkemeler önünde yapılan yargılama masraf ve giderlerine ilişkin talebi reddeder ve AİHM önünde yapılan yargılama masraf ve giderleri için 2,500 Euro ödenmesine karar verir.

C. Gecikme Faizi

Gecikme faizi, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artış eklenerek belirlenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM, OYBİRLİĞİ İLE

1. Başvuranın makul süre içerisinde bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından adil bir şekilde yargılanma hakkına, yargılama öncesi tutukluluk süresinin uzunluğuna ve 6. madde kapsamındaki şikayetlere ilişkin etkili bir iç hukuk yolu bulunmamasına ilişkin şikayetlerin *kabuledilebilir olduğuna*;
2. Başvurunun geri kalan kısmının *kabuledilemez olduğuna*;
3. Başvuranın yargılama öncesi tutukluluğunun uzun sürmesi nedeniyle AİHS'nin 5/3 maddesinin *ihlal edildiğine*;
4. Başvuranın gözetiminde bulunduğu sırada avukat yardımı alamaması nedeniyle AİHS'nin 6/1 maddesi ile birlikte okunduğunda 6/3 (c) maddesinin *ihlal edildiğine*;
5. Başvuran aleyhindeki cezai yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle AİHS'nin 6/1 maddesinin *ihlal edildiğine*;
6. AİHS'nin 6. ve 13. maddeleri uyarınca yapılan diğer şikayetlerin esas yönünden ayrıca incelenmesine *gerek olmadığına*;
7. (a)AİHS'nin 44. maddesinin 2. paragrafı gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve her türlü vergi ve kesintiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet tarafından başvurana manevi tazminat olarak 10,600 Euro (on bin altı yüz Euro), yargılama masraf ve giderleri için 2,500 Euro (iki bin beş yüz Euro) *ödenmesine*;

(b)Yukarıda belirtilen üç aylık sürenin sona erdiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan marjinal kredi kolaylığı oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

8. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddedilmesine karar vermiştir.*

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragrafları gereğince 15 Eylül 2009 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.